

Horyzonty Edukacji Akademickiej 1/2023 (58-70)

DOI: <https://doi.org/10.26881/head.2023.1.05>

Agnieszka Grabowska

Państwowa Akademia Nauk Stosowanych

w Chełmie

ORCID: 0000-0001-5940-1659

Kształcenie studentów pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w zakresie edukacji plastycznej

Streszczenie

Artykuł jest próbą podzielenia się doświadczeniami w kształceniu przyszłych nauczycieli - studentów pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej w Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Chełmie w obszarze plastyki. Zawiera najważniejsze informacje dotyczące formalnej strony tworzenia programów przedmiotów artystycznych oraz szereg przykładów z realizacji.

Summary

The article is an attempt to share experiences in educating future teachers - students of pre-school and early childhood education at the State Academy of Applied Sciences in Chełm in the field of art. It contains the most important information on the formal side of creating curricula of artistic subjects and a number of examples from implementation.

Słowa kluczowe: edukacja plastyczna, kształcenie studentów, sztuka

Keywords: art, art education, student education

Notka o Autorce

Mgr Agnieszka Grabowska - asystentka w Katedrze Pedagogiki Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Chełmie.

Założenia organizacji edukacji plastycznej zawarte są w najważniejszych aktach prawnych dotyczących szkolnictwa wyższego. Niezwykle odpowiedzialnym zadaniem jest realizacja tych założeń z jednoczesnym zachowaniem różnorodności i oryginalności pracy oraz koniecznością doksztalcania, ponieważ „nie można uznać go (nauczyciela plastyki) na jakimkolwiek etapie przygotowania zawodowego za ukształtowanego w pełni” (Popek 1984 s. 149). W niniejszym tekście pragnę podzielić się doświadczeniami w kształceniu przyszłych nauczycieli - studentów pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej w Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Chełmie w obszarze plastyki.

Konstrukcja programu kształcenia studentów pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej w zakresie edukacji plastycznej jest wynikiem pracy zespołu, pracowników Katedry Pedagogiki PANS w Chełmie. Program, składający się z dwóch przedmiotów, został wdrożony w roku akademickim 2022/2023 i realizowany w siódmym semestrze studiów pięcioletnich magisterskich. Sposób kształcenia nauczycieli przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej jest opisany w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce¹ oraz w Rozporządzeniu z dnia 25 lipca 2019 roku w sprawie standardu kształcenia do wykonywania zawodu nauczyciela². Standardy kształcenia są dostosowane do Krajowych Ram Kwalifikacji³. W rozporządzeniu poszczególnym modułom kształcenia nadano odpowiednią liczbę punktów ECTS⁴, minimalną liczbę godzin oraz doprecyzowano zakres treści kształcenia. Ośrodki akademickie mają możliwość samodzielnego kształtowania programów studiów dostosowując je do obowiązujących rozporządzeń. Standardy są dosyć sztywno sprecyzowane i trzeba dużego zaangażowania i świadomości, aby nie dopuścić do unifikacji form i metod pracy. Standardy skupiają się głównie na aspekcie dydaktycznym edukacji, pozostawiając znacznie mniejszą przestrzeń dla realizacji aspektu wychowawczego, rozwoju osobistego i kreatywności nauczyciela (Atroszko 2020, s.122). Rozwiązania wprowadzone podczas opracowywania sylabusów dla przedmiotów: Podstawy edukacji plastycznej z metodyką (ćwiczenia i konwersatorium) oraz zasoby, które zostały wykorzystane, pozwalają w znacznym stopniu wyeliminować te dysproporcje i zwrócić większą uwagę na ukształtowanie twórczego, refleksyjnego i innowacyjnego nauczyciela.

Obszar omawianych zagadnień z zakresu edukacji plastycznej można opisać jako: „nieustannie poszerzający się zbiór idei, poglądów artystycznych, dzieł powstających w twórczym procesie otwierającym się na nowe przestrzenie estetyczne, w których aktywność twórcy ukierunkowana jest na odbiorcę” (Łapot-Dzierwa, Małoszowski 2016, s. 79). W obszarze kultury pojawiają się nowe zjawiska społeczno - kulturowe oraz nowoczesne narzędzia multimedialne. Nauczyciel, w odpowiedzi na wyzwania XXI wieku, powinien być przygotowany na ciągłą ewaluację swojej pracy i podążanie za nową rzeczywistością cywilizacyjną oraz indywidualnymi potrzebami i możliwościami wychowanka. W osiągnięciu tego celu potrzebne jest przybliżenie studentom wartości kultury wysokiej i wartości uniwersalnych: prawdy, dobra i piękna. Nauczyciel, żeby edukować w zakresie sztuk plastycznych musi „doskonalić swoje umiejętności twórcze i jednocześnie widzieć

¹ Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2021, poz. 478).

² Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. 2021, poz. 1450, s. 27 – 63).

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 lipca 2019 r. w sprawie wzorów znaków graficznych informujących o poziomach Polskiej Ramy Kwalifikacji przypisanych do kwalifikacji pełnych i częściowych włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i odpowiadających im poziomach europejskich ram kwalifikacji (Dz.U. 2019 poz. 1574).

⁴ ECTS - (z ang. European Credit Transfer System) to **europejski system transferu punktów**, którego celem jest z jednej strony ujednoczenie reguł prawnych dotyczących organizacji studiów, a z drugiej usprawnienie systemu studiowania na europejskich uczelniach

w twórczości dziecka wartości wykraczające poza stereotyp „dziecięcego rysunku” (Łapot-Dzierwa, Małoszowski 2016, s. 80).

Student rozpoczynający studia pedagogiczne posiada w zakresie plastyki pewne kompetencje, ale również braki. „Nauczyciele akademicy muszą niejako cofnąć się ze swymi formami edukacyjnymi, wypełniając luki wiedzy i deficyty umiejętności studentów. W pewien sposób zaczynać wszystko od początku” (Łapot-Dzierwa, Małoszowski 2016, s.80). Istnieje zatem potrzeba identyfikowania faktycznego stanu wiedzy i umiejętności studentów rozpoczynających kształcenie w zakresie plastyki. Studenci pedagogiki podczas prowadzonych w trakcie rozmów deklarowali niską świadomość w zakresie aktywności plastycznej dziecka. Potwierdzają to badania prowadzone w ośrodkach kształcących przyszłych nauczycieli (Kunat 2010, s. 495) oraz osobiste doświadczenia w pracy ze studentami. W praktyce szkolnej lekcje plastyki, zgodnie z wypowiedziami nauczycieli (Szuścik 2013, s. 32) prowadzone są bez przygotowanego zaplecza lokalowego i odpowiedniego wyposażenia w pomoce dydaktyczne. Zajęcia prowadzone są często przez nauczycieli nie ze względu na posiadane kompetencje, ale ze względu na brakujące godziny do pensum. W trakcie lekcji plastyki organizowane są np. prace społeczne i porządkowe. Zwrócono również uwagę na „niewystarczającą liczbę godzin z metodyki nauczania plastyki na studiach wyższych, w tym odnośnie do edukacji wczesnoszkolnej, co nie pozwala przyszłemu nauczycielowi poznać w pełni warsztatu plastycznego” (Szuścik 2013, s. 33). Badania wskazują również, że przyszli nauczyciele uzasadniają realizację zadań plastycznych w przedszkolu i szkole „koniecznością przygotowania dzieci do podjęcia nauki szkolnej. (...) Zwracają również uwagę na rozwijanie wyobraźni, kreatywności, twórczego myślenia, poczucia estetyki, wrażliwości i możliwość odkrywania samego siebie, dzięki prowadzeniu przez nauczyciela w przedszkolu działań w ramach szeroko rozumianej edukacji plastycznej” (Kurowska, Łapot-Dzierwa 2022, s. 201).

Zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia przygotowanie merytoryczne nauczycieli przedszkoli i klas I -III z plastyki obejmuje podstawy teorii estetyki i kultury pod kątem jej zastosowania w edukacji dziecka i ucznia; zasady i zasoby upowszechniania przekazów wizualnych w edukacji; cechy charakterystyczne twórczości dziecięcej; wybrane współczesne koncepcje i modele edukacji plastycznej oraz podstawy rysunku. W zakresie umiejętności absolwent potrafi zaprojektować przekaz wizualny dostosowany do okoliczności oraz wykonać odręczny szkic przedmiotu. Student po zakończeniu toku kształcenia wykazuje się określonymi kompetencjami i jest gotów do przekonującego działania na rzecz upowszechniania sztuk pięknych oraz inspirowania do aktywności plastycznej i dzielenia się jej efektami (Dz. U. 2021, poz.1450. s.43)⁵.

W zakresie metodyki edukacji plastycznej student poznaje i rozumie etapy, metody i formy działań plastycznych; sposoby rozwijania twórczej aktywności; zasady projektowania zajęć

⁵ Załącznik nr 2 Standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej do rozporządzenia Ministra Nauki i szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. 2021, poz. 1450), s. 43.

plastycznych oraz metody i techniki diagnozowania dziecka lub ucznia w zakresie jego zdolności i monitorowania rozwoju w tym zakresie. Absolwent potrafi zachęcić dziecko lub ucznia do twórczej aktywności; zaprojektować inspirujące zajęcia; zachęcić do zainteresowania się dziełem plastycznym oraz diagnozować poziom zdolności plastycznych. W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do działania na rzecz upowszechniania sztuk pięknych, inspirowania do samodzielnej aktywności oraz aktywizowania do estetyzacji własnego otoczenia (Dz. U. 2021, poz.1450. s.45)⁶. Na podstawie powyższego Rozporządzenia opracowuje się programy studiów oraz karty przedmiotów (sylabusy). To precyzyjne zestawienie wymaga refleksyjnej interpretacji i dostosowanie konkretnych treści, metod i form pracy do zasobów grupy, możliwości czasowych, lokalowych i aktualnych badań naukowych w zakresie edukacji plastycznej.

Zgodnie z Rozporządzeniem, w toku 5-letnich studiów magisterskich, studenci mają za zadanie zdobyć przygotowanie merytoryczne przygotowujące do integracji treści nauczana w zakresie plastyki oraz metodykę edukacji plastycznej z uwzględnieniem sposobów integrowania wiedzy i umiejętności dzieci lub uczniów. Minimalna liczba godzin do realizacji, to 30 godzin podstaw plastyki oraz 45 godzin metodyki realizowanych w formie konwersatoriów i ćwiczeń.

W PANS w Chełmie kształcenie studentów w zakresie edukacji plastyczne obejmuje 45 godzin konwersatorium oraz 45 godzin warsztatów. Obydwie formy zajęć dydaktycznych odbywają się równolegle w semestrze zimowym na czwartym roku studiów. Na konwersatorium w roku akademickim 2022/2023 była pogłębiana wiedza o podstawowych formach i metodach prowadzenia zajęć w przedszkolu i klasach 1 - 3, studenci poznali charakterystyczne cechy twórczości dziecięcej i współczesne koncepcje i modele edukacji plastycznej w Polsce i na świecie. Podczas 45-cio godzinnego konwersatorium studenci zapoznali się z głównymi pojęciami i obszarami badawczymi wychowania estetycznego. Ważnym aspektem pracy było uporządkowanie wiedzy o dziedzinach sztuk plastycznych takich jak: malarstwo, rysunek, komiks, grafika, kaligrafia, fotografika, ornamentyka, architektura, rzeźba, wzornictwo przemysłowe, projektowanie kostiumów, lalkarstwo, happening, action painting, arte povera, eat-art. Są to zagadnienia dostępne i obecne w przestrzeni kulturalnej, ale wymagają powtórzenia i ugruntowania wiedzy merytorycznej. Prowadzona była analiza podstawy programowej oraz wybranych programów w zakresie edukacji plastycznej w wychowaniu przedszkolnym i nauczaniu zintegrowanym w kontekście historycznym, jak i w obecnie obowiązujących rozporządzeniach. Istotnym zadaniem było uświadomienie studentom ciągłości rozwoju polskiej i światowej edukacji plastycznej oraz jej znaczenie dla współczesności i przyszłości. Kolejnym obszarem eksplorowanym w toku konwersatorium było światowe dziedzictwo kulturowe: dzieła sztuki, galerie, wystawy i wernisaże oraz ich znaczenie i możliwość wykorzystania w edukacji plastycznej dzieci i uczniów. Studenci zaplanowali i zrealizowali integracyjne warsztaty plastyczne dla odbiorców zróżnicowanych pod względem wieku, specjalnych potrzeb edukacyjnych, narodowości i wyznania. Źródłami inspiracji była przede wszystkim natura, ale też dzieła sztuki

⁶ Tamże, s. 45.

oraz książki dostępne w bibliotece akademickiej i na rynku wydawniczym. Nową przestrzenią, inspirującą do pracy, stały się poradniki i blogi artystyczne. Wykorzystując wiedzę z zakresu psychologii rozwojowej studenci zajęli się aspektem diagnostycznym i terapeutycznym rysunku dziecka oraz formami pracy i opieki nad uczniem zdolnym plastycznie. Omówione zostały modele wychowania estetycznego w przedszkolu i szkole, sposoby upowszechniania dzieł sztuki i inspirowanie do aktywności twórczej.

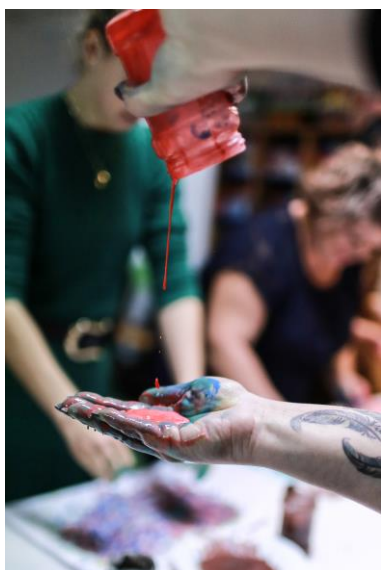
Na podstawie zdobytej wiedzy, studenci przygotowali projekty konkursów plastycznych oraz zajęć plastycznych. Stworzyli ciekawe plakaty, kalendarze, ogłoszenia, scenariusze i regulaminy konkursów dla różnych grup odbiorców. Wdrożenie zasady indywidualizacji pozwoliło na dostosowanie weryfikacji wiedzy i umiejętności.

Ryc. 1. Plakat wykonany przy użyciu narzędzi multimedialnych (z kolekcji autorki)

Drugim przedmiotem, rozwijającym wiedzę, umiejętności i kompetencje z zakresu edukacji plastycznej, były warsztaty. Pomimo takiej samej nazwy przedmiotów, warsztatowa forma zajęć dydaktycznych różnicuje treści, metody, środki dydaktyczne, sposoby weryfikacji efektów uczenia się oraz obciążenie pracą studenta.

Podczas warsztatów przyszli nauczyciele zdobywali wiedzę i umiejętności w zakresie aktywizowania świadomości estetycznej, kształtowanie umiejętności percepcyjnych i ekspresji twórczej. Ważnym aspektem było rozwijanie możliwości twórczych studenta oraz zdobywanie praktycznych umiejętności w zakresie projektowania i organizowania zajęć, ale również odkrywania własnych talentów i dyspozycji artystycznych. Przyszli nauczyciele uporządkowali wiedzę na temat konwencjonalnych technik plastycznych z przykładowymi zadaniami. (Boguszewska 2013, s.123) oraz zapoznali się z technikami, „które charakteryzują się niekonwencjonalnością, różnorodnością w stosowaniu zarówno samej techniki, jak i narzędzi czy też materiałów plastycznych, a także oryginalnością tematyczną” (Domagała-Mazepa 2019, s. 176). Powstały bardzo ciekawe prace plastyczne inspirowane takimi kierunkami sztuki współczesnej jak: action painting i eat art.

Ryc. 2., i Ryc. 3. Action painting (z kolekcji autorki)

Ryc. 4., Ryc. 5., Ryc. 6. Eat - art (z kolekcji autorki)

Wspólnie zaplanowali i zrealizowali warsztaty z elementami arteterapii z wykorzystaniem technik plastycznych wspierających rozwój dzieci z różnych środowisk kulturowych. Podczas każdego bloku zajęć słuchacze dokonywali indywidualnie lub grupowo analizy wybranych dzieł sztuki gromadząc zdobyte informacje oraz reprodukcje dzieł sztuki w oryginalnych lapbookach. Łącznie dokonano analizy 30 dzieł sztuki, które stały się podstawą realizacji zadań plastycznych.

Z własnej inicjatywy studenci stworzyli katalog kilkudziesięciu inspirujących filmów o artystach, muzeach i dziełach sztuki. Wymiana myśli i inspiracji oraz dyskusja trwa nadal, pomimo zakończenia zajęć. Utworzony nieformalny Klub Filmowy, dzięki mediom społecznościowym w dalszym ciągu jest przestrzenią, w której studenci rozwijają swoje

zainteresowania artystyczne i wymieniają się informacjami. Rozeznanie w świecie sztuki pozwoli w przyszłości na swobodne przekazywanie uczniom wiedzy oraz inspirowanie w obszarze sztuk plastycznych.

Szczegółowo analizowane były cele, metody, formy nauczania, środki dydaktyczne, podstawa programowa, podręczniki. Zadaniem studentów było między innymi dokonanie oceny programów nauczania w przedszkolu i szkole pod kątem realizacji podstawy programowej oraz krytyczna analiza podręczników, kart pracy i przewodników udostępnionych przez wydawnictwa. Wiedza teoretyczna zdobyta w czasie konwersatorium oraz na innych przedmiotach akademickich była praktycznie wykorzystywana w celu doskonalenia metod i technik diagnozowania dziecka w zakresie jego zdolności plastycznych i monitorowanie jego rozwoju. Poruszane były zagadnienia związane z podmiotowością działań wychowawczych. Studenci indywidualnie planowali i organizowali zajęcia dydaktyczno-wychowawcze w nauczaniu plastyki tworząc scenariusze zajęć. Opracowane i omówione scenariusze, studenci mieli możliwość zrealizować podczas praktyk oraz na warsztatach organizowanych w ramach działalności Koła Naukowego i Studenckiego Koła Wolontariatu.

Aktywny udział w warsztatach dał studentom możliwość nabycia i utrwalenia wiedzy oraz umiejętności i wykształcił postawę gotowości do aktywności w dziedzinie sztuk plastycznych.

Wiedza studentów była weryfikowana poprzez realizację zajęć według własnych scenariuszy i aktywny udział w warsztatach twórczych, podczas których przygotowali portfolio z wykonanymi przez siebie pracami plastycznymi. Studenci przygotowali również pomoce dydaktyczne z wykorzystaniem technologii informacyjno – komunikacyjnych oraz materiały promujące działania rozwijające kreatywność w przedszkolu i szkole.

Program przedmiotu: Podstawy edukacji plastycznej z metodyką, zapewnia realizację wszystkich standardów zapisanych w wiążących aktach prawnych. Dzięki zwiększeniu liczby godzin przeznaczonych na realizację przedmiotu, pozostaje czas na dyskusję nad aktywnością plastyczną, oczekiwaniami, potrzebami i rzeczywistością szkolną. Warsztaty i konwersatoria ułożone są w bloki trwające minimum cztery godziny lekcyjne. Większość tego czasu poświęcona jest na realizację zadań ukierunkowanych na pracę z dziećmi, ale kumulacja zajęć w blokach pozwala na organizacyjne „oszczędzanie” czasu, nieprzerwaną pracę w skupieniu nad zadaniem i rozwijanie warsztatu plastycznego przyszłych nauczycieli. Student, nie tylko wie jaka jest struktura twórczej aktywności, ale ma też wystarczająco dużo czasu na odkrywanie własnych możliwości, ograniczeń i wczucie się w rolę ucznia. Nauczyciel, który odkryje w sobie pasję, będzie w przyszłości realizował edukację plastyczną twórczo i kreatywnie (Baś 2020, s. 31).

Studenci poznają podstawy edukacji plastycznej z metodyką na czwartym roku studiów, czyli w momencie, kiedy mają ugruntowaną wiedzę z zakresu filozofii, socjologii, psychologii, pedagogiki, wychowania przedszkolnego i kształcenia zintegrowanego. Na tym etapie kształcenia mają świadomość, że głównym celem edukacji plastycznej jest kształtowanie postaw przez czynności i umiejętności związane z aktywnością plastyczną. Zajęcia w toku

studiów odbywają się w pomieszczeniach dostosowanych do prowadzenia zajęć kreatywnych: dwie duże sale zajęciowe, szatnia łazienka. Zapewniony jest dostęp do umywalk, suszarek na prace plastyczne, szafek do przechowywania materiałów plastycznych oraz bezpośrednio wyjście na duży taras i ogród. Jest dostępny bezpłatny internet oraz urządzenia multimedialne: komputer i telewizor. Wszystkie te udogodnienia pozwalają na stworzenie niepowtarzalnej atmosfery zajęć, komfortowych warunków pracy sprzyjających rozwijaniu własnych zdolności oraz poczucia własnej wartości.

Zarówno na konwersatorium jak i na warsztatach wprowadzone zostały elementy edukacji outdoorowej: znaczna część zajęć, pomimo trwającego semestru zimowego, realizowana była w przestrzeniach poza salą wykładową. Organizowane były wyjścia do Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza, Muzeum Etnograficznego, zabytkowego, barokowego Kościoła Rozesłania Św. Apostołów oraz Cerkwi pw. św. Jana Teologa. Korzystając z położenia sal wykładowych w centralnej części miasta, studenci mieli możliwość odwiedzania w trakcie zajęć wystaw malarstwa i fotografii w Bibliotece Publicznej im. Marii Pauliny Orsetti, Bibliotece Pedagogicznej i Bibliotece Akademickiej. Całodzienna wycieczka z przewodnikiem PTTK pozwoliła na zapoznanie się z historią Chełma, odwiedzenie ciekawych zakątków Górki Chełmskiej i zapoznanie się z architekturą modernistycznego osiedla „Dyrekcja” oraz historią unikatowych Podziemi Kredowych.

Wszyscy studenci zadeklarowali w wypełnionej ankiecie ewaluacyjnej, że bez względu na to, w jakiej placówce będą pracować, wykorzystają zdobyte doświadczenia, wiedzę i umiejętności do twórczego organizowania zajęć plastycznych w szkole i przedszkolu. Niezwykle inspirujące było również dzielenie się wiedzą. Studentki podzieliły się w trakcie ćwiczeń swoimi pasjami i zdolnościami w zakresie szycia, robótek ręcznych oraz Quillingu. Z ich inicjatywy przeprowadzone zostały warsztaty, nazywane przez nas, rzemieślniczymi lub rękodzielniczymi: warsztaty czekoladowe, mydlarskie, świece sojowe, odlewy gipsowe, upominki i kartki okolicznościowe, oraz malowanie ceramiki. Nowo zdobytą wiedzę i umiejętności wykorzystywały w czasie zajęć praktycznych z dziećmi podczas praktyk asystenckich i ciągłych realizowanych w szkołach i przedszkolach.

Ryc.7. Robótki ręczne (z kolekcji autorki)

Zgodnie z zadeklarowanymi na początku zajęć zainteresowaniami i podejmowanymi tematami w pracach dyplomowych, podjęto dyskusję na temat bazgroły dziecięcej. Najnowsze badania w zakresie stymulowania percepcji wzrokowej dzieci 2- i 3- letnich zakresie barwy, linii i bryły znalazły odzwierciedlenie w scenariuszach zajęć tworzonych przez studentki dla grup przedszkolnych (Szuścik 2019). Zaproszeni pasjonaci fotografii i scrapbookingu w profesjonalny sposób wprowadzili studentów w tajniki tych ciekawych aktywności. Podczas profesjonalnej sesji fotograficznej zostały wykonane zdjęcia indywidualne, grupowe, tematyczne i portretowe do przygotowywanego na zaliczenie przedmiotu kalendarza. Poznanie techniki scrapbookingu pozwoliło na wykonanie kartek świątecznych, upominków bożonarodzeniowych dla gości zaproszonych na spotkanie opłatkowe oraz na włączenie się w akcje charytatywne organizowane przez Koła Naukowe.

Ryc. 8. Malowanie ceramiki (z kolekcji autorki)

Dużym i bardzo owocnym przedsięwzięciem było włączenie się w akcję organizowaną przez Studenckie Koło Wolontariatu Pedagogiki PANS i przygotowanie aniołów z masy solnej oraz stroików.

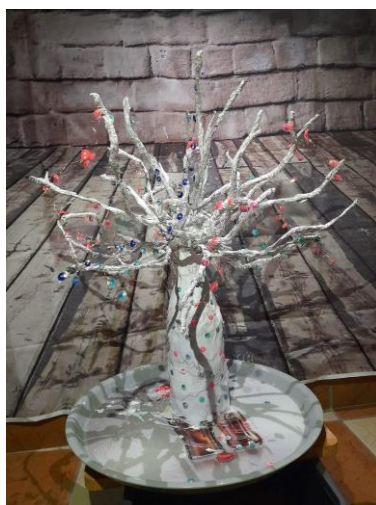
Ryc. 9., Ryc. 10., Ryc. 11. Anioły z masy solnej (z kolekcji autorki)

Podczas zajęć studenci mieli możliwość wypróbowania wielu technik plastycznych, przy użyciu profesjonalnych narzędzi. Wspólnie poszukiwaliśmy również alternatywnych, tańszych i naturalnych zamienników, które w przyszłości pozwolą na realizację zajęć przy niskim budżecie. Studenci poznali techniki plastyczne z przykładowymi zadaniami, które mają inspirować i motywować do poszukiwania w przyszłości nowych dróg i realizowania własnych pomysłów.

Ryc. 12. Malowanie węglem na podobrazii wykonanym metodą tapowania za pomocą gąbki (z kolekcji autorki)

Ważnym zadaniem wykładowcy jest uświadomienie studentom, że nie efekt końcowy jest ważny, ale przede wszystkim sam proces twórczy. W tym celu wiele czasu poświęcono również na dyskusje i poszukiwanie informacji na temat działalności grupy pARTner (Florczykiewicz 2018), zabawy malarskiej Arno Sterna (Stern 2016) czy neurografiki (Kinslow 2014). Podczas warsztatów inspirowanych działalnością Wiesława Karolaka, studentki przeprowadziły warsztaty twórcze inspirowane scenariuszami: „Kamienie, nie - kamienie”, „Drzewo i drewno” oraz „Sen o lataniu” (Karolak 2005).

Ryc. 13. Drzewo wykonane podczas zajęć twórczych inspirowanych działalnością Wiesława Karolaka (z kolekcji autorki)

Ryc. 14. Metoda malowania dziesięcioma palcami (z kolekcji autorki)

Ryc. 15. Warsztaty czekoladowe (z kolekcji autorki)

Program zajęć jest na bieżąco poddawany ewaluacji. Warto w przyszłości, włączyć do programu nowe techniki plastyczne takie jak graffiti oraz grafika komputerowa. Program będzie wymagał dostosowania do potrzeb kolejnej grupy studentów w następnym roku akademickim. Jest to program bazujący na doświadczeniach i wiedzy kadry naukowej, ale jednocześnie bardzo czuły na potrzeby studentów i zasoby środowiska. Żyjemy w świecie, który bardzo szybko się zmienia. Program kształcenia studentów, a tym samym kształcenie dzieci i uczniów w zakresie edukacji plastycznej, powinien nadążać za osiągnięciami naukowymi i światową sztuką. Warto rozważyć podjęcie badań naukowych w zakresie kompetencji plastycznych studentów, nauczycieli edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej oraz nauczycieli akademickich. Doposażyć pracownię plastyczną oraz zainicjować działalność Koła artystycznego pozwalającego na rozwijanie pasji artystycznej studentów na każdym etapie kształcenia uniwersyteckiego.

Bibliografia

- Atroszko B. (2020). *Miejsce innowacyjności w standardach kształcenia nauczycieli*. „Forum Oświatowe” 2020, t. 32, nr 1(63), s. 113 – 126.
- Baś K. (2020). *O korzyściach płynących z rozwoju plastycznego studentów pedagogiki. Wnioski po przeprowadzeniu warsztatów plastycznych*. W: Kurowska B, Łapot-Dzierwa K. (red.) *Kultura - sztuka – edukacja*, Tom IV. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego.
- Boguszewska A. (2013). *Podstawy planowania aktywności artystycznej dzieci i młodzieży*. W: Boguszewska A. Mazur A. (red.) *Wybrane problemy w edukacji plastycznej dzieci i młodzieży*. Lublin. Wydawnictwo UMCS.
- Florczykiewicz J. (2018). *Teoretyczne i praktyczne aspekty edukacji plastycznej w Polsce w XX i XXI wieku*. Warszawa-Siedlce: Oficyna Wydawnicza ASPRA.
- Kinslow F. (2014). *System Kinslowa*. Warszawa: P&G Editors.
- Kunat B. (2010). *Rola nauczyciela we wspieraniu aktywności plastycznej dzieci – postulaty i rzeczywistość*. W: Jaszczyszyn E., Szada- Borzyszkowska J. (red.). *Edukacja dziecka : mity i fakty*. Białystok: Trans Humana.
- Kurowska B. Łapot-Dzierwa K. (2022) *Edukacja plastyczna w percepcji przyszłych nauczycieli*. „Lubelski Rocznik Pedagogiczny” T. XVI, z. 1. s. 189 – 205.
- Łapot-Dzierwa K., Małoszowski R. (2016). *Kompetencje studentów kierunków pedagogicznych w obszarze plastyki*, W: Kurowska B., Łapot-Dzierwa K. (red.). *Kultura – Sztuka – Edukacja*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Tom II.
- Mazepa-Domagała B. (2019). *Z teorii i praktyki edukacji plastycznej na poziomie kształcenia wczesnoszkolnego, czyli o działaniach edukacyjnych oraz udziale technik i mediów plastycznych w stymulowaniu dziecięcej kreatywności i wyobraźni plastycznej – wymiar poznawczy*. W: „Chowanna”, tom jubileuszowy. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytet Śląski.
- Popek S. (1984). *Nauczyciel plastyki i jego przygotowanie do pracy*. W: Popek S. (red.). *Metodyka zajęć plastycznych w klasach początkowych*. Warszawa: WSiP.
- Stern A. (2016). *Odkrywanie śladu. Czym jest zabawa malarska*. Gliwice: Wydawnictwo Element.
- Szuścik U. (2013). *Pedagog sztuki – plastyki – a rzeczywistość szkoły polskiej*. W: Zalewska – Pawlak M. (red.) *Sztukmistrz XXI wieku. Rzecz o pedagogach wychowujących przez sztukę*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Szuścik U. (2019). *Bazgrota w twórczości plastycznej dziecka*. Katowice: Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego.
- Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2021, poz. 478). Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. 2021, poz. 1450).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 lipca 2019 r. w sprawie wzorów znaków graficznych informujących o poziomach Polskiej Ramy Kwalifikacji przypisanych do kwalifikacji pełnych i cząstkowych włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i odpowiadających im poziomach europejskich ram kwalifikacji (Dz.U. 2019 poz. 1574).

Załącznik nr 2 Standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej do rozporządzenia Ministra Nauki i szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. 2021, poz. 1450).